

BILAGA 3.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GULLROSAS BERG

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett representativt exempel på det variationsrika sprickdalslandskapet med dess typiska lövrika vegetation, inkluderande tallhällmarker, granskogar av hög bonitet och skilda slag av våtmarker
- bevara området som gynnsam livsmiljö för skogshönsen tjäder och järpe
- bevara gynnsamma livsmiljöer för mossan nordisk klipptuss inom området
- området skall tillsammans med andra skyddade skogsmiljöer i omgivande landskap ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av hotade och sällsynta arter i landskapet

Syftet ska nås genom att områdets skötsel grundas på upprätthållande av den betespräglade glesa lövblandade skogen genom naturvårdsåtgärder som ringbarkning och avverkning e t c för att gynna lövträd och gamla enar, samt bevarande av beskuggade lodytor i sprickdalar och sluttningar, i huvudsak genom fri utveckling kompletterat med selektiv ringbarkning. Myrmarken och sumpskogspartierna lämnas till fri utveckling.

Viktigt är att skötseln av naturreservatet Gullrosas berg i tillämpliga delar samordnas med skötseln av övriga närliggande naturreservat för att upprätthålla lämpliga habitat och en för arterna gynnsam bevarandestatus.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Gullrosas berg		
RegDOS-nummer	2004502		
Kommun	Eda		
Markslag och naturtyper:	Vegetationstyp*	(hektar)	(hektar)
Skogsmark			52,6
Produktiv skog			
	Hällmarkstallskog (6 delomr.)	35,5	

	Frisk barrskog (7 delomr.)	11,5	
	Fuktig barrskog (varav ca 0,5 ha klassat som sumpskog se bild 1; 3 delomr.)	5,6	
Våtmark			0,55
	Ristuvemyr (2delomr.)	0,05	
	Mjukmattemyr (1 delomr.)	0,5	
Total areal			53,15

*Vegetationstyper och dessas utbredning beräknade utifrån vegetationskarta över Värmlands län 2005, se bild 1.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt gamla hembygdskartan var hela reservatet skogsmark och bestod av barrskog med lövinslag. Ett par små åkerlotter finns inritade öster om landsvägens gamla sträckning, men det är tveksamt om de berör reservatet (troligen väster om nuvarande landsvägen och således också väster om reservatets västliga avgränsning). Spridda gamla stubbar visar på tidigare avverkningar i form av plockhuggning. Enstaka brandstubbar finns också som visar att åtminstone åsarna varit utsatta för skogsbrand. Delar av området är hyggesmark med kvarlämnade frötallskärmar och/eller lövbestånd (nyare hyggen; se skötselplanekarta).

Gullrosas berg har nyttjats som extensiv betesmark för nötkreatur ända in på 1960-talet. Berget har fått sitt namn efter en av de kor som gick på bete här och som olyckligt störtade nerför en brant. Spår av betet syns, exempelvis genom en relativt riklig förekomst av gamla döda eller döende trädformiga enar som nu tynar under den ökande beskuggningen av uppväxande gran. Marksvampen gul taggsvamp, vilken anses gynnad av skogsbete, har noterats från området.

Inga fornlämningar finns registrerade i området.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Följande EU-klassade naturtyper förekommer i området:

- Västlig taiga; tallskogar på höjdryggarna samt grandominerad skog i sprickdalarna – enligt Natura 2000-listan naturtyp 9010 (prioriterad naturtyp). Ca 28 hektar, hit räknas de delar av nyckelbiotopen som hamnar inom reservatsavgränsningen.
- Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ; delar av granpartierna på botten av sprickdalar hör till denna typ, samt sluttnings-skogen i väster och nedom den östligaste branten mot Öretjärn (dock avverkad) – enligt Natura 2000-listan naturtyp 9050. Ej ytavgränsad.

Vegetationstypsindelning ses på bild 1.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Naturvärden på artnivå i reservatet är beträffande fågellivet främst knutna till skogshönsen tjäder och järpe. Bland kryptogamer finns stor rikedom av arter beroende av levande eller död aspved, med intressanta arter som veckticka, västlig njurlav och gelélavar, och av arter beroende av död tallved, med exempelvis gräddticka och dvärgbägarlav. Även bland insekterna finns mindre vanliga arter knutna till asp och tall, som aspraktbagge och i tall större och mindre mörghorn, arter knutna till björk som stekelbock och jättesvampmal, liksom granknutna arter som bronsbjörn. Noshornsbagge har observerats i en björkstubbe och ett troligt kläckhål av större flatbagge i en högstubbe av gran.

Tabell 1. Prioriterade bevarandevärden för i området förekommande Natura-naturtyper samt för hotklassade arter och arter förtecknade i Habitatdirektivet som observerats inom området.

Rangordnade intresseaspekter	Internationell status (Natura 2000)	
	Prioriterad naturtyp	Ingår i nätverket
Definitioner		
Naturtyper:		
Västlig taiga (9010)	X	
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)		
	Habitatart/ fågeldirektivet	Rödlistad 2005
Arter:		
Aspgelélav		X (NT)
Dvärgbägarlav		X (NT)
Gräddticka		X (VU)
Gul taggsvamp		X (NT)
Läderlappsav		X (NT)
Nordisk klipptuss	X	
Norsk näverlav		X (VU)
Skrovellav		X (NT)
Veckticka		X (NT)
Vedtrappmossa		X (NT)
Violettblå tagellav		X (NT)
Västlig njurlav		X (NT)
Tjäder	X	
Järpe	X	
Spillkråka	X	
Tretåig hackspett	X	X (VU)

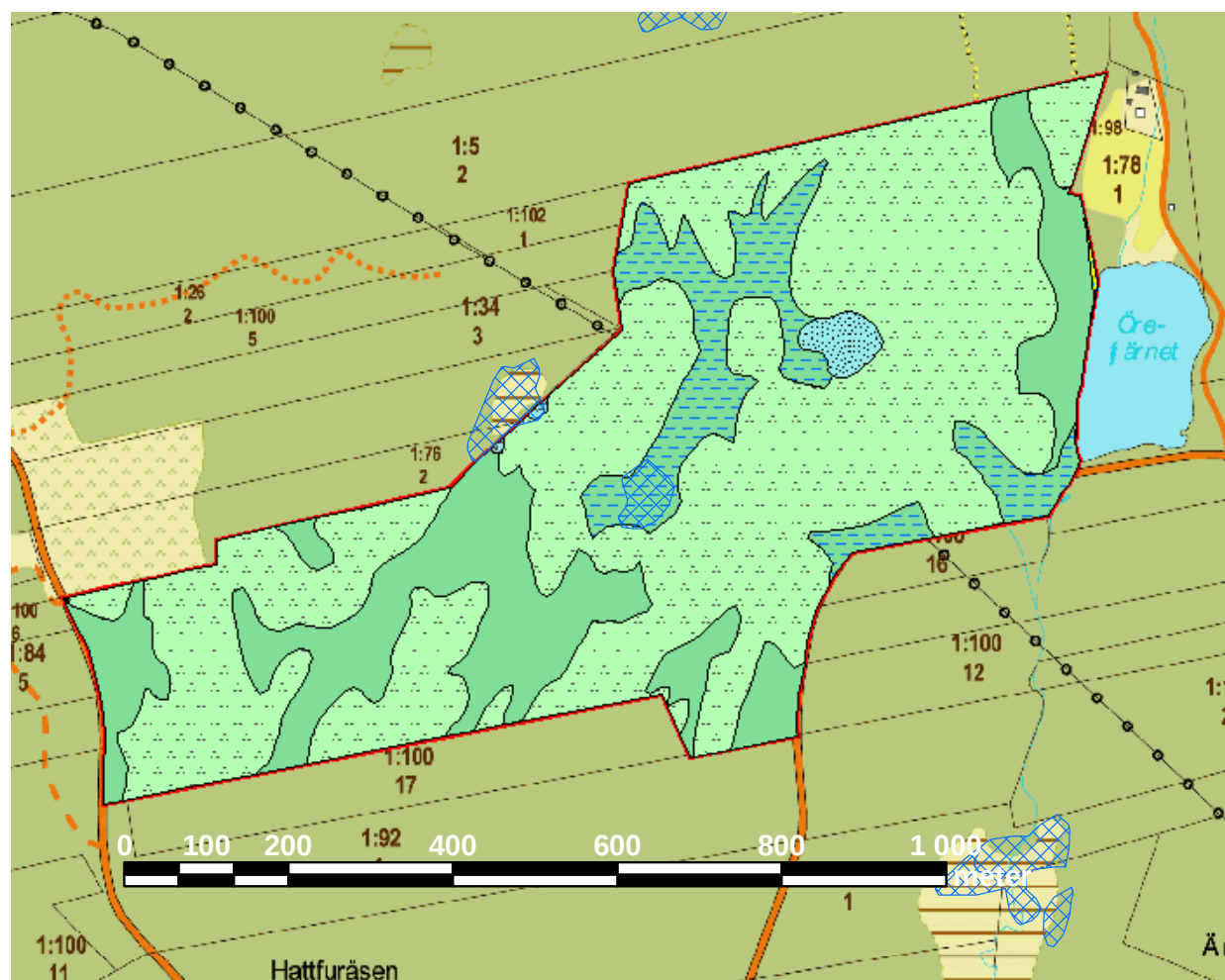

Bild 1. Vegetationstyper enligt vegetationskarta över Värmlands län 2005.

Hällmarkstallskog ljusgrön med prickar; **Frisk barrskog** mellangrön; **Fuktig barrskog** mellangrön med blå streck; **Ristuvemyr** ljusblå med prickar, täcks av sumpskog och är belägen längs norra gränsen; **Mjukmattemyr** ljusblå med prickar, centralt i området. Områden klassade som **sumpskog** vid Skogsstyrelsens sumpskogsinventering har blått rutraster (0,5 ha inom reservatet).

2.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga fornlämningar finns registrerade i området. Hela området är dock mer eller mindre präglad av skogsbyte, och ett flertal gränsmarkeringar finns bevarade (rösen, tall eller ene, se exv bild 2).

Bild 2. Gränsstolpe

2.3.3 Bevarandevärden för friluftsliv

Reservatet ligger i ett vackert landskap och är starkt kuperat. Åsryggarna gör visserligen vandring i området arbetsamt men ger också lön för mödan genom vyer. I norra delen av området kommer Kyrkleden in med en liten slinga i reservatet.

2.3.4 Geovetenskapliga bevarandevärden

Inga kända intressen.

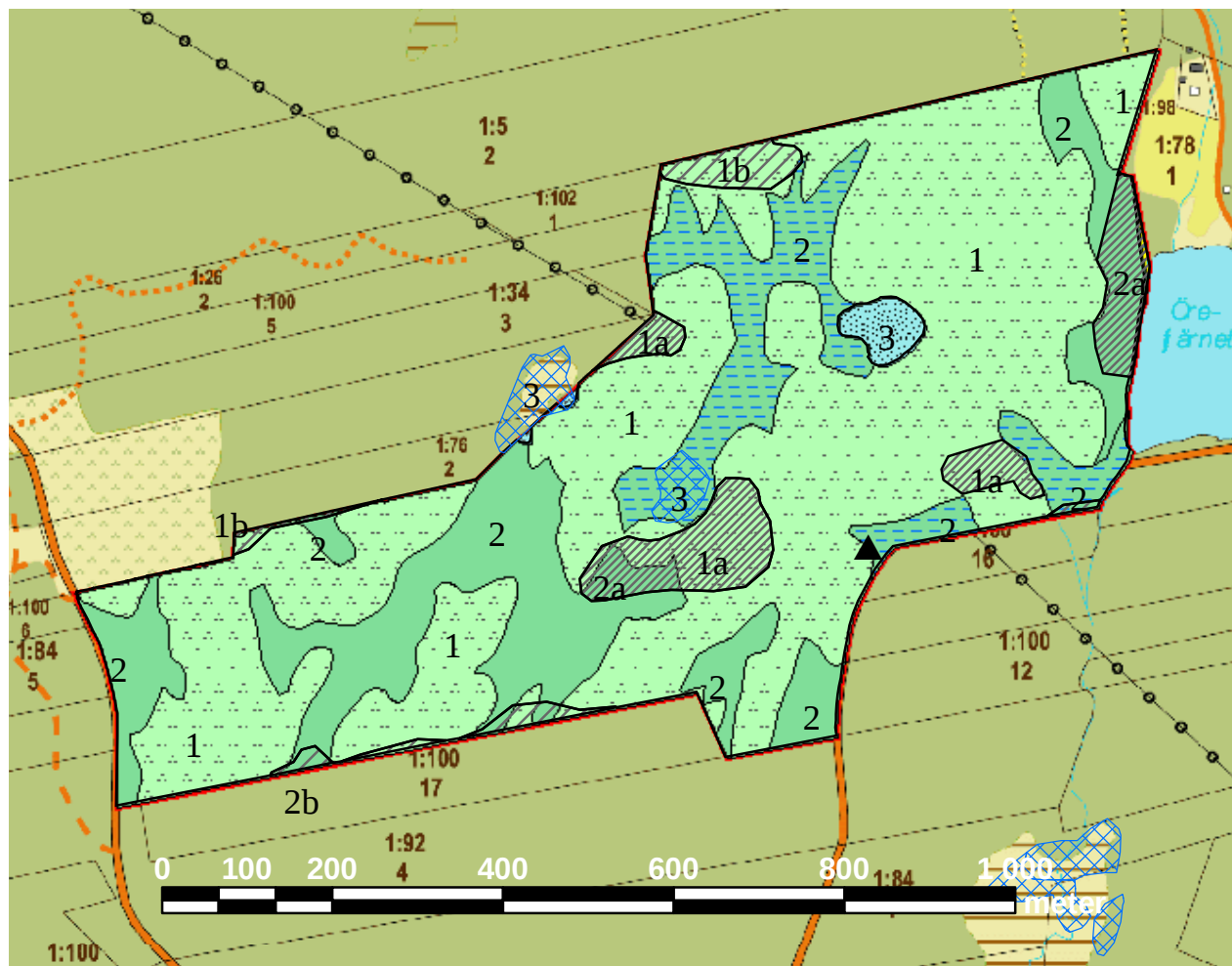

Bild 2. Skötselplanekarta. Siffrorna följer texten nedan. Triangel markerar läge för planerad P-plats.

3 Skötselområden och åtgärder

Reservatet har delats upp i 4 skötselområden, med något olika skötselriktningar; se skötselplanekarta. I det följande beskrivs varje delområde med avseende på karaktär och naturvärden. Skötselområdena är:

1. Hällmarkstallskog och talldominerad skog
2. Frisk och fuktig granskog
3. Myrmark och sumpskog
4. Promenadstråk, p-plats och informationsskylt

Bild 3. Klon av yngre asp, bördigare del av skötselområde 1.

3.1 Skötselområde 1: Hällmarkstallskog och talldominerad skog (35,5 hektar)

Skötselområdets delområden omfattar drygt 35 hektar och består av gammal (100 till över 150-årig) talldominerad hällskog och skog på mager mark, med inslag av främst björk, asp och senvuxen gran. Död tallved finns i form av enstaka torrträd och brandstubbar. Andelen löv varierar. Gamla lövträd står spritt på hällmark och i branter och har en rik epifytflora. Den långsiktiga överlevnaden hos både lövträden och deras epifyter är beroende av en kontinuerlig återväxt av björk och asp. Gamla trädformiga enar förekommer som utvecklats under glesare perioder.

Delområden "1a" är hyggen med fröträd av tall lämnat, delområden "1b" är ung/medelålders enligt vegetationskartan kompletterat med satellitkartering i VIC Natur.

Naturvärdena är i nuläget knutna till

- skoglig kontinuitet (t ex senvuxen gran med violettgrå tagellav, senvuxen/gammal asp med aspgelélav, lunglav, asphättemossa, asppraktbagge mm)
- död ved (t ex tallved med dvärgbägarlav, kolflarnlav, större och mindre mörghorre)

- död aspved (t ex rävticka, veckticka)

Bild 4. Asp med lunglav i hyggeskant.

Bild 5. Asphättemossa på bark.

3.1.1 Kvalitetsmål

Hela ytan bör på lång sikt uppnå sådana kvaliteter att den kan klassas som västlig taiga.

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Andelen lövträd är mer än 10 %
- Senvuxen björk, asp och gran är rikligt förekommande i naturtypens hela utbredning
- Död ved i olika grad av nedbrytning förekommer i naturtypens hela utbredning
- Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* förekommer i alla stora delområden (se karta)
- Aspgelélav *Collema subnigrescens* förekommer i alla stora delområden (se karta)

3.1.2 Åtgärder

- Försiktig röjning runt lövträd och trädformig en för att förlänga deras livstid

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

- Tillskapande av luckor för att återställa ett glesare trädskikt samt gynna lövföryngring
- Vid behov tillskapa död ved, genom ringbarkning, naturvårdsbränning ed
- Vid behov stängsla för att gynna lövföryngring, särskilt på hyggena (områden märkta 1a),

Bild 6. Miljöbild från fuktig granskog, skötselområde 2.

3.2 Skötselområde 2: Frisk och fuktig gran- och barrblandskog (16,7 hektar)

I sprickdalar och sluttningar finns bördig mark med granskog av hög till mycket bonitet. Stubbar efter plockhuggning förekommer relativt rikligt, men tack vare den höga boniteten bär delar av skogen ändå viss naturskogsprägel, ställvis med död ved och spridd förekomst av lövträd (främst björk och asp). Granens ålder varierar och ligger för det mesta mellan 80 och 120 år. I sprickdalarna finns gott om skuggade lodytor med rik kryptogamflora. Rikare stråk finns, särskilt nedom den östligaste branten, med skogstry, underviol och blåsippa.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Ett par sumpskogspartier förs till ett eget skötselområde (se nedan).

Delområden "2a" är hyggen med fröträd av tall lämnat (dock ej på hygget längst i öster), delområden "2b" är ung/medelålders (endast ett mycket litet parti i sydväst) enligt vegetationskartan kompletterat med satellitkartering i VIC Natur.

Naturvärdena är i nuläget knutna till:

- skoglig kontinuitet (t ex gul taggsvamp, mörk husmossa)
- grovstammig, gammal gran (t ex gammelgranslav, kattfotslav)
- äldre lövträd och död lövved (t ex lunglav, skrovellav, koralltaggsvamp)
- skuggade lodytor (t ex nordisk klipptuss, piskbaronmossa, fällmossa, korallav, fjädermossor)

Den höga boniteten på dessa fuktiga granskogar betyder att naturvärdena mycket snabbt kommer att växa, särskilt med lite hjälp med tillskapande av död granved. Åtgärden måste dock göras med urskillning; de lodytor som är lämpliga för nordisk klipptuss ska bibehållas skuggade och fuktiga.

Bild 7. Lodyta med miljö lämplig för krävande mossflora med exv nordisk klipptuss.

3.2.1 Kvalitetsmål

Målet är att hela skötselområdet ska ha naturskogskaraktär. Detta uppnås huvudsakligen genom fri utveckling.

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Minst 5 lodytor i områdets centrala del har sådan beskuggning och luftfuktighet att de kan utgöra en lämplig miljö för nordisk klipptuss
- Nordisk klipptuss *Cynodontium sueticum* förekommer på minst en lodyta
- Död ved i olika grad av nedbrytning förekommer i naturtypens hela utbredning

3.2.2 Åtgärd

- Vid behov tillskapa död ved, genom ringbarkning ed, intill lodytor dock endast naturliga lågor
- Vid behov stängsla för att gynna lövföryngring
- Inventering och bedömning av lodytor som livsmiljö för nordisk klipptuss

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Bild 8. Klibbal med alticka i sumpskog, skötselområde 3.

Bild 9. Myrmark i centrala delen av reservatet, skötselområde 3.

3.3 Skötselområde 3: Myrmark och sumpskog (1 hektar)

Skötselområdet består av den sammanlagda ytan, ca en halv hektar, av myrar och sumpskog i området. Öppen myr utgör 0,6 hektar och sumpskogarna (flygbildstolkade av Skogsstyrelsen inom sumpskogsinventeringen) 0,5 hektar av ytan våtmark.

Sumpskogen är kärrartad, med ett blandat trädskikt bestående av klibbal, björk och gran, lövträden ofta på socklar. Sumpskogen är mycket viktig som födosöksområde för skogshöns, med sin höga produktivitet av insekter och snäckor.

3.3.1 Kvalitetsmål

Målet är att ytan våtmark och dess vegetation i stort förblir oförändrad.

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Ytan öppen myr utgör minst 0,6 hektar
- Ytan sumpskog utgör minst 0,5 hektar

3.3.2 Åtgärder

- Inga åtgärder, lämnas till fri utveckling

3.4 Skötselområde 4: Promenadstråk, p-plats och informationsskylt

En led planeras och dras genom reservatsområdet för att kanalisera besökande. Leden anlägges så att den anknyter till Kyrkleden i reservatets nordöstra del.

3.4.1 Kvalitetsmål

Målet är att allmänheten har tillgång till information om området och till att besöka det.

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- P-plats finns i sydost
- Informationstavla med aktuell information finns vid P-platsen
- Markerad vandringsled genom reservatet utgående från P-platsen finns

3.4.2 Åtgärder

- Parkeringsplats iordningställs enligt markering på kartan
- Informationsskylt placeras ut
- Led genom reservatet planeras och iordningställs

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Kontroll och ev uppdatering av informationsskylt

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart femte år för:

- Kontroll av förekomst av nordisk klipptuss på som lämpliga bedömda lodytor i skötselområde 2
- Kontroll av förekomst av dvärgbägarlav i skötselområde 1
- Kontroll av förekomst av aspgelélav i skötselområde 1

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart tionde år för:

- Kontroll av andel löv i skötselområde 1
- Kontroll av förekomst av död ved i skötselområde 1 och 2

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	När	Var	Prioritet
Ringbarkning eller försiktig röjning runt befintliga lövträd och trädformig en prioriteras för att förlänga deras livstid	2007-	Skötselområde 1	1
Tillskapande av luckor för att gynna etablering av och tillväxt hos yngre lövträd	2007-	Skötselområde 1	1
Inventering och bedömning av lodytor som livsmiljö för nordisk klipptuss	2007	Skötselområde 2	1
Iordningställande av P-plats	2007	Enligt markering på skötselplanekartan	1
Planera och markera led genom reservatet	2007	Hela reservatet	1
Informationstavla	2007	Vid p-plats	1
Ringbarkning med syfte att tillskapa mer död ved	Vid behov, 2007-	Skötselområde 2	2
Röjning alt ringbarkning av gran med syfte att bibehålla dominans av tall/löv	Vid behov, 2007-	Skötselområde 1 och 3	2

5 Genomförd dokumentation

- En stor del av den mark som nu avsätts som naturreservat inventerades och klassades inom Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1993-98 (1997, id 110177011).

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

- Sumpskogspartier har dokumenterats inom Skogsstyrelsens sumpskogsinventering (flygbildstolkning, id 110177032).
- Kompletterande naturvärdesinventering 1999, utförd av Taigaekologerna på uppdrag av Länssstyrelsen.